

JUAN IGNACIO DE IZTUETA

Esku-liburu sorta onetako bigarren ale au, Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialak probintziako gazteari eskeintzen die. Gure Gazteen Klubaren bitartez, Gipuzkoako Aurrezki Kutxak gazteen arteko harremanak eragiten ditu, eta gipuzkoar txikiendako eginkizunak eraitzen ahalegintzen da.

.....

Dantza izan da Euskal Herriko agermen bat eta hortik dator Iztuetak gure dantzaren alde egindako lanaren garrantzia.

Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialak batu izan nahi du Diputazioko "Junta de Cooperacion Cultural"ekin, gure dantzaren alde egiten ari den lan onetan.

Ori dela eta eskeintzen die gaur liburuxka au, bigarrena bere sailean, Gipuzkoako haur eta gazteari, Iztuetaren berri jakin dezaten.

Europako Herrietan Suezia izan zen, bere dantzak beste inork baino lehenago jaso, doinuak eta pausoak idatzi, eta dantza horiek galdu ez zitezen lan egin zuena.

Guziak aitortu dute, Suezia, bere dantzak gordetzen beste herriei aurreratu zitzaizela. Esandako hau, ez zuen inork zalantzan jartzen, 1963'ean, Alemaniako Eerbach-Odenwarden, «Folklore eta jantzi berezien IV herri arteko astea» ospatu zen arte. Bertan, Suezia, dantzak gorde ahaleginetan lehenengoa zelakoan agertzen zelarik, bertan zegoen Gipuzkoar «Goizaldi» euskal dantza taldeak, Suezitarrek baino 56 urte lehenago (1824'an alegia), Gipuzkoako dantzak jasotzen zituen euskarazko liburu bat erakutsi zuen. Liburu hau Juan Ignazio de Iztuetak idatzia zen.

Gipuzkoarrak gera, beraz, hau jakin ezkeror, Europako beste edozein herrik baino lehenago, gure dantzak jaso eta hobeki gorde ditugunak

Hauxe da «folklore».

«Folklore», ingelesetik hartutako hitza da. W.J. Thomsek asmatu zuen 1846'ean, eta «herri jakintza» esan nahi du. (**Folk**: herria, **lore**: jakintza).

Harrigarria da benetan, «folklore» hitza asmatu baino lehen, Gipuzkoak, bere herriko ohitura, dantza eta jolasetaz kezkatu zen gizon bat. Folklorista bat izan zuela, jakitea.

Ba dakigu gizon hori Juan Ignazio de Iztueta izan zela.

BERE BIZITZA

Nor zen bada, Iztueta...?

1767'ko azaroaren 29'ean, Zaldibian jaio zitzaigun haur bat zen.

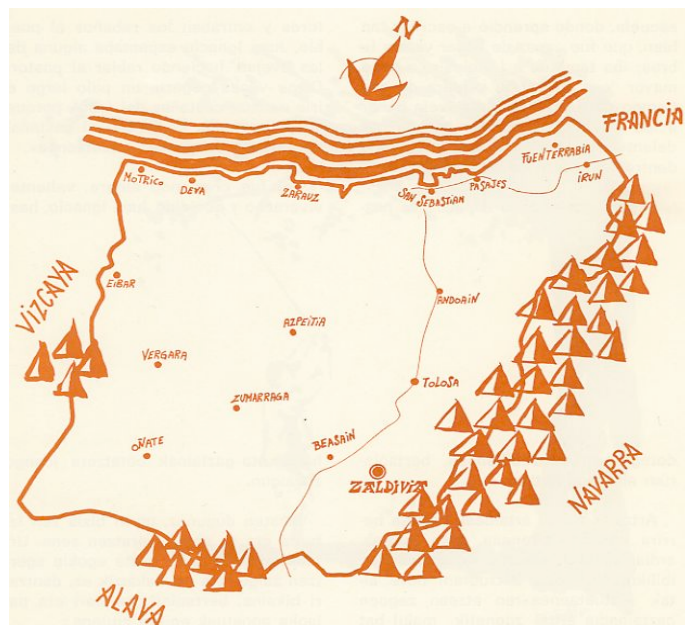
Zaldibia non dagon ez al dakizu? Mapa batean bilatu beharko duzu ziur ez ba zaude. Ain ezagunak diren Beasain eta Ordizia herrien inguruan arkituko duzu, bide nagusitik pixka bat aldentuta.

Gipuzkoako herri gehienak bezala, herri tiki eta polit bat da Zaldibia. Amorraiez josita egoten den «Amundarain» ibaiak, herria alde batetik bestera igarotzen du. Gipuzkoako herri gehienetan gertatzen den antzera, mendiz inguratuta dago Zaldibia. Iztueta jaio zenean, haritzak, pagoak eta gaztainak ziran mendi hauetan. Gorago. Aralarko zelaiak eta zerua besarkatu nahiean. Txindokiko mendi tontorra.

Enparantzatik urruti xamar zegoen etxe batean jaio zen Juan Inazio, «Kapagindegia» izena jarri zioten (bertan kapusaiak egiten zituztelako), naiz eta denbora gutxi barru «Iztuetaenea» bezala ezagutua izan.

Amabi anai-arreben artean, seigarrena izan zen gure Juan Inazio.

Txikitan, Juan Inaziok beste haur guztiak egiten dutena egiten zuen: eskolara joan, korrika ibili, bera baino zaharragoak dantzan ikusi, eta sagardotegi aurrean zebilenean, bertsolarien abestiak entzun.

Artzaiak beren artaldeak hartuta herrira jetxitzen zirenean, Juan Inaziok, ardiak ikaratu, eta artzaia amorrastzen ibiliko zen. Beste batzuetan, bere aitak «Iztuetaenea»ren atzean zegoen gaztainadia erosi zuenetik, makil bat hartu, eta gaztainak botatzera joango zitzaigun.

Ikusten dugunez, mutil bizia zen Iztueta eta ez errez ikaratzen zena. Urteak aurrera, mutil gazte egokia agertzen zaigu, eta ori bakarrik ez, dantzari bikaina, bertsolari, pelotari eta palanka apostuak egiten zituen.

lbiltzeko modua ere, apaina zuen, dantzari onak bezala. Eta bere aitak, hontan erreparaturik, zituen bi kapetatik bat, onena, utzi zion, heriotzako orduan («la mejor capa de las dos que tengo , bere hitzetan).

22 urte zituela, Urnietan jaioa zen Maria Joakina Lizasoainekin ezkondu zen. 1790'garren urtean gertatu zen esan duguna, eta bere lehenengo ezkontza izan zen (geroztik beste bi aldiz ezkondu zelako esaten dugu lehenengo ezkontza izan zela).

Ezkontze hau dela eta bost seme jaio zitzaizkion eta bost seme hauek eta bere emaztea zaindu eta mantentzeko, lan asko egin beharra tokatu zitzaion.

Olio gozoa, balea, bakalloa eta bokartak (azkeneko hau garizuma denboran) saltzen, zuen bere jaioterrian. Holako bi errotak bere kargu hartu zituen, eta baita neguan Aralarko zelaietan eta udaran Donostiako inguruetan bazkatzen zuen artalde bat osatu ere. Artalde ugaria eta ederra zuen, dakigunez, baina egun batean 142 ardi eta 30 arkume zituela, oso-osorik saldu zuen bere artaldea.

Juan Inaziok zuen anaietako batek, bera baino gazteagoa, gure dantzarien dantzarako eta musikarako zaletasunak eraginda edo, organoa jotzen ikasi nahi zuela eta, Azpeitiko Jesuiten apaiz etxera bidali zuen bere amak, gogoko zuena ikasi zezan.

Baina, 1801'ko abenduaren 6'ean, guziak harrituta utziko gaitun gauz bat gertatu zen: Juan Inazio espetxeratua izan zela... kartzelara eraman zutela alegia...

Ordiziako espetxera lehenengoz, handik Tolosara eta hemendik Azpeitira eraman zuten. Espetxeko bere azkeneko egunak, Logroño'ko kartzelan igaro zituela uste dugu.

Zergatik hartu zuten, ordea, preso Juan Inazio?

Gaintzako eskribaua zen Martin Antonio de Aldasororen etxean egin zen lapurketan parte hartu zuela norbaitek esan zuelako.

Egia ote, gure Iztuetak lapurketa hontan zer ikusirik ba zuela...?

Iztuetak berak, agintariei bidali zien paper batzuetan, ezetz..., kulparik ez duela esaten du, bere etsai batzuek esandako gezurrengatik espetxeratu dutela, garbi agertzen du. Iztueta beraren hitzetan:

«las imposturas y maledicencias que han querido clandestinamente acumularme».

Beste toki batean, **«recelos infundados»** batzuek direla eta espetxeratu dutela esaten du.

Eta hirugarren paper batean, halaxe dio:

«suposiciones y celos infundados de algunos enemigos que han querido oscurecer la verdad imputandome parte en el robo que se ejecuto en casa de D. Martin Antonio de Aldasoro, escribano de Gainza».

Egia ala gezurra izan, espetxean sei urte igaro zituela besterik ez dakigu.

Eta gauza asko gertatu zitzaizkion gainera Iztuetari sei urte hauetan.

Kartzelan sartu eta handik urte betera, Maria Joakina de Lizasoain, bere emazte zena, hiltzen da. Bere seme txikiak amonarekin bizitu zirela pentsatzen dugu.

Ez al dezute ahaztu, Iztuetaren anai bat, Jose Maria, Azpeitiko jesuitetara joan zitzaigula organoa jotzen ikastera?

Ondo da ba. Jose Marik, bere ikasketak bukatu zituenean, herriko maisu eta bertako parroko organo jotzaile izan nahi, eta Zaldibiara joan zitzaigun. Eskatu eta hala onartu zioten. Jose Mari, Xabiera Vicuñarekin ezkondu zen, eta 1805'ko martxoaren 2'an hil.

Juan Inaziok, espetxean zegoela eta, ez zuen ikusi bere anaiaren azken urteetako bizi motz eta azkarra.

Ez zijoakion ez, oso ondo, Iztuetari, kartzelako bizimodua, eta osasuna galtzeko arrixkuan zelakoan, baldintzadun askatasuna eskatu zien agintariei. Horrela, eta diruaren truk, Iztueta espetxetik ateratzea lortu zuen bere kuñatu Armendarizek, eta Azpeitiko etxe batera bizitzera eramán (Azpeitian egon beharra zuen nahi eta nahi ez).

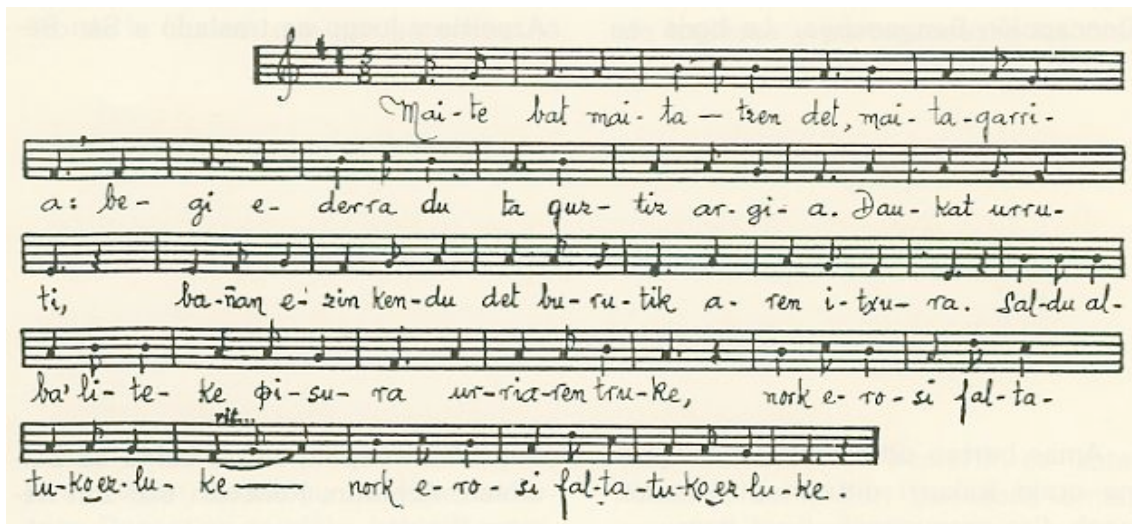
Ba dira, esan dugunez, urte batzuek, bere emaztea hil eta alargundu zitzaigula. Donostiako neska bat ezagutzen du Iztuetak Azpeitian. Concepcion Bengoetxea bere izena, «Kontxesi» deitzen ziotena. Baina, beragaz erabat maitemindu arren, ezin dute elkar ezkondu, guk ez dakizkigun arrazoi batzuegatik, berriro kartzelara eramaten dutelako. Oraingo hontan, ez daramate ordea Azpeitiko kartzelara, Logroñokora baizik, uste dugunez.

Dantzari bikaina ezik, olerkari jatorra ere dugu gure Iztueta. Hainbeste maite eta hain urruti duen Kontxesirekin gogoratuaz, olerki xamur eta eder bat idazten du, Logroñoko espetxean.

«Kontxesiri» da olerkiaren izena, eta euskal kanta liburuetan ikusi eta zure etxe edo herrian entzun zenezake abesti hau. Diska bat ere argitaratu da kantu honekin. Errez erreza eta polita da batez ere. Hala dio:

Maite bat maitatzen det maitagarria
 Begi ederra du ta guztiz argia
 Daukat urruti
 Bañan ezin kendu det burutik
 Aren itxura
 Saldu albaliteke pisura
 Urriaren truke
 Nork erosi faltako ez luke (bis).

Ogei ta lau leguaz nago aparte
 Bitartean badauzkat milloi bat ate
 Guztiak itxirik
 Nai arren ezin egon ixillik
 Beti negarrez
 Nere maite maitearen galdez
 Ote dan bizi
 Biotz biotz nereko Kontxesi (bis).

Hamar bertso ditu olerki osoak, baina orain irakurri dituzun bi lehenengoak dira ezagunenak. Ikasi itzazu.

Eta zer gertatu zitzairen Iztueta eta Kontxesiri?

Hara...; Juan Inazio kartzelatik irten, eta Kontxesi Bengoetxearekin ezkondu zen; eztaiak, 1808'garren urteko otsailaren 9'an ospatu ziran, baina ez Zaldibian, Azpeitian, Kontxesi bizi zen herrian, baizik.

Ezkondu eta hilabetera, ama hiltzen zaio Iztuetari, Zaldibian.

Bigarren senar-emaztetza hontan, hiru seme eduki zituzten. Azpeitian bizi izan ziren bolara batean, eta gero Donostiara, Kontxesi jaio zen urrira joan ziren. Jakin. badakigu 1814'garren urtean Donostian zeudela, baina Azpeititik Donostiara etorri baino lehen, beste nonbait egon ote ziran?

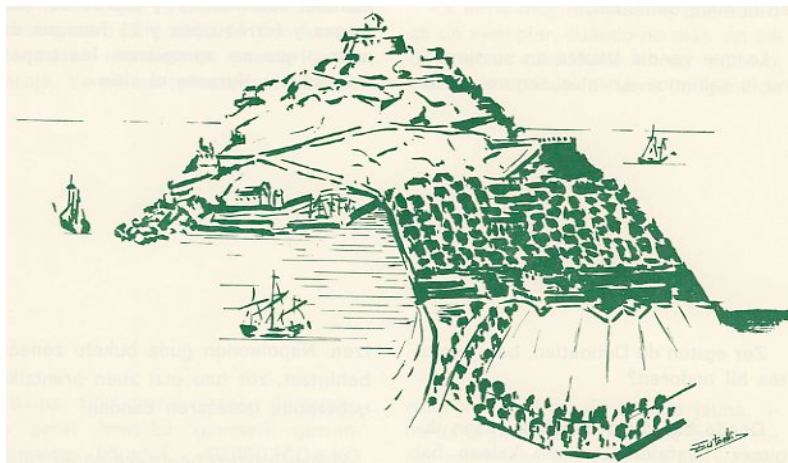
Garai hontan, 1813'garren urtean, gudatea sortu zen Donostian; txikia zen benetan orduko Donostia; gaur parte zaharra eta gaztelua (Urgull mendia) deritzaientak besterik ez zuten osatzen; baina hori bai, dena ormaiz. murailaz, inguratuta zegoen gaur boulebarrak esaten diogun tokian.

Donostia Napoleonen gudarien menpean zegoen, eta portugaldar eta ingelesak, Wellington famatua buruzagi zutela, prantzesak bidaltzeko asmotan etorri ziran Donostiara.

Bazter guziak erre, kiskaldu eta txikitu ondoren Wellington Donostian sartu zen.

Donostiatik at, kanpora zegoen Iztueta. Guda gertatzen zen bitartean, Donibane Lohitzunen bizitu zen gure dantzaria, eta guda bukatu eta hurrengo urtean etorri zen Donostiara; ordurako, denda bat ere ba zuen Donostian.

Denbora gutxi bizitu zen ordea, zoritxarrez, Kontxesirekin; 1815'garrengo martxoko 28'an, nahigabea gertatzen da, Kontxesi hiltzen bai da.

Zer egiten du Donostian, bere emaztea hil ondoren?

Denda bat zuela badakigu, esan du- gunez; bestalde, Puyuelo kalean bat eta San Juan kalean beste bat, bi etxe ba zituela ere, jakin dugu.

Ez dakigu bere dendan Iztuetak zer saltzen zuen; litekena da, eta hala uste dugu, jantzi, janari eta halakoak saltzea. Napoleonen guda bukatu zenean behintzat, zor hau utzi zuen prantziko gobernuak Iztuetaren dendan.

Hauxe irakurri genezake paper zaharretan: **«33.276 reales de vellon importe de mantas, sacamantas y piezas de marragas y ferrequetón y 75 fanegas de maiz... que se apropiaron las tropas francesas... durante el sitio».**

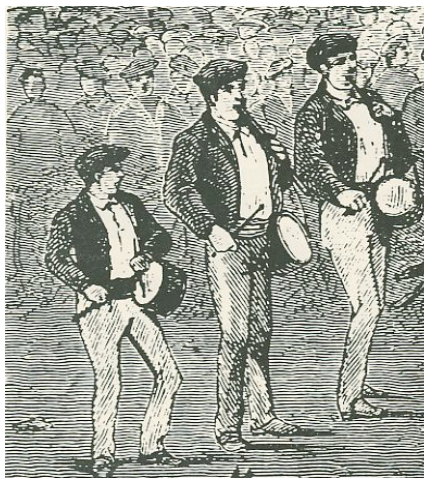
Baina 1824'garren urtean gertatuko da garai hontako gauzarik garrantzitsuenak. Iztuetak, «GUIPUZCOA-KO DANTZA GOGOANGARRIAK...» liburu argitaratzen du. Iztuetaren izena liburu honekin, oro zabaltzen da gure herrian. Ignacio Ramon Barojaren irar- kolan inprimatu zen. Liburu hau ezagutu orduko,

garrantzi haundia eman zitzaion. Santiago de Unceta jauna, liburua argitaratzeko baimena eman behar zuenetako bat zen, eta hauxe idatzi zuen:

«Interesgarri litzake benetan, herri bakoitzean, eta ondo jasota, ale bat beintzat edukitzea, ohitura zaharren oroigarri eta bere egile, Juan Inazio Iztueta jaunaren omenez, berorren on--iritzia merezi bai-du».

Pablo de Mendivil idazlaria, Londresen bizi zen urte haietan, eta Iztuetaren lanaren berri emanaz, eta bere garrantzia ingelesei azaldu nahiean, liburutxo bat idatzi zuen; non eta Londresen gainera... Baina geroxeago hitz egingen dugu Iztuetaren liburu hontaz.

Gipuzkoako dantzen pausoak nola izan behar duten esaten du bere liburuan Iztuetak, baina ez du azaltzen dantzatzeko erabili behar diren doinurik.

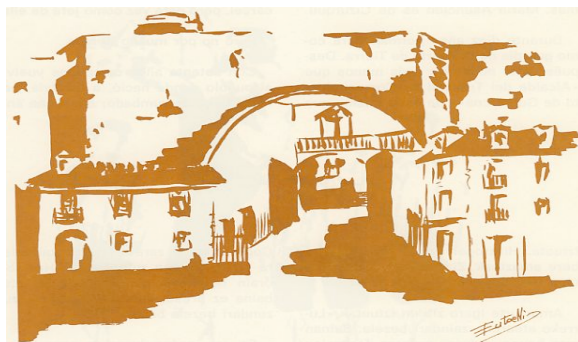

Bi urte geroago argitaratuko du Iztuetak beste liburu bat, doinuak eta dantza hauen hitzak emanaz.

Juan Inazioren bizitzarekin jarraituz, 57 urte bete dituala esango dugu.

Liburua argitaratu zuen urte berdiñean, Donostiko zeladore izendatzen dute, eta «lurreko atean» jartzen dute bere lana betetzen.

Lehen esan dugun bezala, Donostia ormaz, murailaz inguratuta zegoen, eta herri barrura sartzeko, bi ate besterik ez zeuden. Kaiean zegoen hauetako bat, eta boulebarrean bestea, «lurrekoa» zeritzaiona. Eta lurreko ate honen zaindari daukagu Juan Inazio bere berrogei eta hamazazpi urteekin.

Urte batzuek beranduago, hirugarren eta azkeneko aldiz ezkontzen da Iztueta. Hirurogei urte bete ditu, eta bere emazteak, Zizurkilko Maria Asuncion Urruzolak, ogei besterik ez.

Hamar urte igaro zituen Iztuetak «Lurreko atearen» zaindari bezala. Baina urte hauen ondoren erdaraz deritzaion «Alcaide del Tribunal de Corregimiento de Guipuzcoa» kargurako izendatzen dute Juan Inazio, (probintziko espetxe edo kartzelako zuzendari alegia...).

Gogoratzen al zarete Iztueta kartzelara preso eraman zutenean...? Hara ba orain berriro kartzelan gure Iztueta, baina ez preso, kartzelako nagusi, zuzendari bezala baizik.

Ez zen ordea luzaroan egon kargu hontan. Hirurogei eta hamar urte bete zituenean, berriro bere jaioterrira, Zaldibiara itzuli zen Juan Inazio; ez ditu oraindik bere indarrak agortu, eta «**Gipuzkoako Kondaira**» idazten du euskeraz. Eskua dardarka jartzen zaiola ta, dar-dar hau kentzearen, idazten asi baino lehen, eskua ur otzetan sartzen zuen, bere emazte gazte Maria Asuncionez maitekor ekarriko zion ontzi batean. Bere «kondaira» idatzia utzi, eta argitaratua ikusi baino lehenago, 1845'garrengo urrilaren 18'an hiltzen da gure Iztueta.

Pozik hiltzen da ordea, bere azkeneko egunetan berak prestatutako dantza taldeak, Arrasaten, Mondragoen, erregeen aurrean dantzatu eta txalo beroak jaso dituela jakin bai du.

Pozaren pozez betetzen da berri honekin, eta hil aurretik, hauxe esango

du:

«Ondo gera: mutilen berri onak ditugu».

BERE LANA

«Guipuzkoako dantza gogoangarrien kondaira edo historia», dugu, dudarik gabe, Iztuetaren liburu garrantzitsuena. Ez du honek, ordea, beste libururik idatzi ez zuenik esan nahi.

OLERKARI

Ikusi dugu, xamurtasunez beteta «Kontxesiri» egin zion olerkia. Baina, bere bizitzaren zehar, beste olerki eta bertso batzuek ere idazten ditu gure dantzariak. Herriko gaiak erabiltzen ditu batzuetan... maitasunezkoak, erlijio eta herri-maitasunez betetakoak besteetan. Hemen olerkari, han bertsolari... Bihotzaren barne barnean darama olerkietarako doaia, eta sarritan, prosan idazten zegoelarik, bertsoetan bukatzen zuen bere lana; esan dugun hau, «Gipuzkoako kondaira» eta dantza liburuetan nabari da eta ikusi dezakegu. Denbora gutxi dela, orain arte ezagutzen ez genituen Iztuetaren olerki eta bertso batzuek argitaratu dira.

SAIAKERA

Iztuetak, beste bi lan utzi zizkigun erdaraz idatziak, eta hauek ere orain dela denbora gutxi argitaratu dira. Lehenengoan, irakaskintza du gaia, eta gure herrian gaztelera erakusteko erabili behar diren eraketa, metodoak, aztertzen ditu; bigarrenkoa, motzagoa, euskal abizenen iturburua, argitzen du.

EZTABAIDA

1828'garren urtean, Moglek (Fr. Bartolome de Santa Teresa bere egiazko izena), «Plauto Bascongado» liburua idazten du. Bertan Iztuetaren aurka, kontra, egiten du, Leclusek idatzitako «Manuel de Lengua Vasca» liburua txalotu ta dantzetako liburua idatzi zuelako; Fr. Bartolome dantzen etsaia gogorra bai zen.

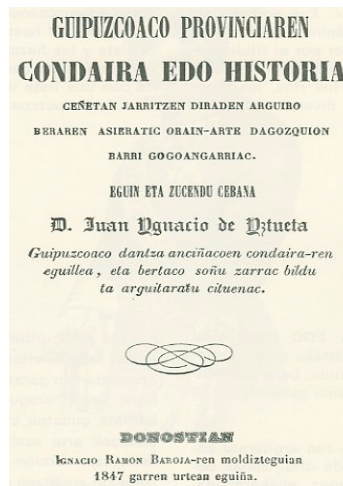
«Plauto Bascongado» liburuari erantzunaz, erdaraz eta euskaraz, bitara, 43 orrialde osatzen zituen liburuxka bat idatzi zuen. 1829'ean argitaratu zen eta hauxe zuen bere titulu edo izena:

«Karta egiten diona don Juan Ignazio de Iztuetak apez don Juan Jose Mogeli».

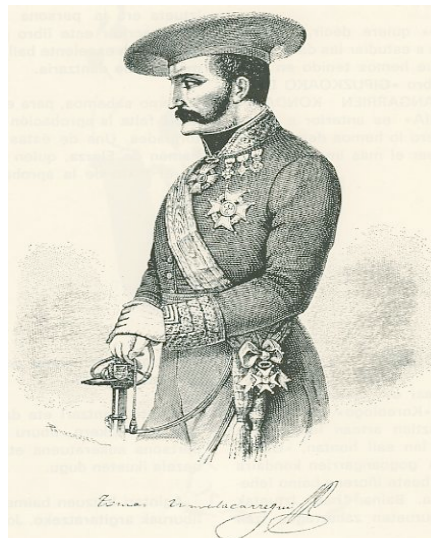

KONDAIRA

Ba du Iztuetak ere, beste liburu bat idatzirik. «GIPUZKOAKO PROBIZIAREN **KONDAIRA EDO HISTORSA**» izenekoa. Berak idatzitako azkeneko lana dugu hau, eta Iztueta, bere azken liburu argitaratuta ikusi gabe hi! zitzaigun.

1847'garren urtea zen argitaratu zenean, eta 519 orrialde ditu. Izenak berak adierazten digunez, euskaraz idatzia dago, eta gipuzkoako ibai, mendi, lan eta jolas, ohiturak eta bereziki kondaira, aztertu zituen bere lan hontan. Erromatarren garaian hasi, eta Itzuetak bere begiz ezagutu zuen lehenengo karlista gudatea eta Zumalakarregiren ekintzak arte azaltzen dizkigu. Gipuzkoak izan dituen gizon ospetsuenen izenekin amaitzen du Juan Inaziok bere liburua.

KOREOLOGO

Dantzak ikasi eta dantzetan sakontzen duanari «Koreologo» esaten zaio. Gipuzkoar guztien artean lehenengoa dugu Itzueta lan sail hontan, «Gipuzkoako dantza gogoangarrien kondaira edo historia» beste inorena baino lehenagoa bai da. Bainan hau, Itzuetak idatzitako liburuetan zaharragoa izan arren, garrantzitsuena delako, atzenerako utziko dugu.

Itzueta, dantzari eta dantza irakasle izan zen ezkerro, liburu hau idazteko pertsona aukeratuena eta aproposena bezala ikusten dugu.

Agintari batzuen baimena behar zen liburuak argitaratzeko. Jose Ramon de Elorzak, hauetako agintari batek hala zion Iztuetaren liburuari baimena ematerakoan: «Conozco al autor de dicho manuscrito y aun no pocas veces he presenciado en su nativo lugar de Zaldivia, diversidad de danzas y bailes, en particular de solo hombres, **adiestrados y capitaneados por el**».

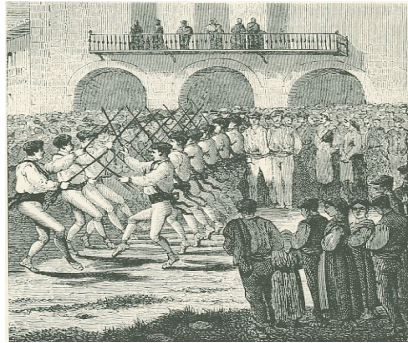

Eta gure dantzari eta maisuak, hain beharrezkoa gendun liburua idatzi eta eskeini zigun.

Lan hontan Iztuetak esaten digunez, txistua, danbolina eta dultzaina dira dantzarako erabili behar diren tresnak; orduko txistulari eta danbolin jotzaileak doinu zaharrak ondo baino hobeto ezagutzen zituztela, eta noiz eta non jo behar ziren ba zekitela aitortzen digu Iztuetak.

36 dira Iztuetarentzat doinu zahar hauek; eta esandako doinu hauen dantzak dira liburu hontan jasotzen direnak.

Interesgarria deritzait izen hauek ezagutzea: «Gizon dantza. Gazte dantza. Etxe andre dantza. Galaien eskudantza. Neskatxen esku-dantza. Edate dantza. Ezpata dantza. Brokel dantza. Jorrai dantza. Azeri dantza. Bizkai dantza. Kuarentako erregela. San Sebastian. Galantak. Txantxakak. Eun dukatekoa. Betronio txikia. Betronio aundia. Azalandare. Erregela zarra. Eundabikoa. Amorea Margaritatxo. Erribera. Punta motz. Ondarrabia aundia. Ondarrabia txikia. Napartxo. Ormatxulo.

Upelategi. Txipiritona. Erreberentzia. Txakolin. Mizpirotz. Graziana eta Billanzikoa.

Gipuzkoar guztiak dantzatzen zituzten 36 dantza hauek; eta ez dantzatu bakarrik, beren semiei ere erakusten bai zizkieten, horrela herriko ohiturak maitatzen lagunduz.

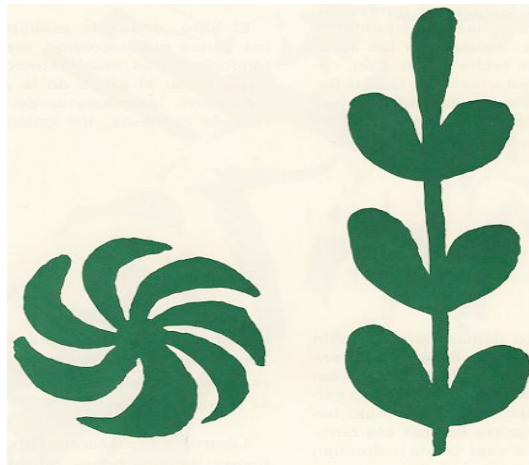
Kezka aundi batek bultzatu zuen gure lztueta liburu hau idaztera, eta hauxe zen: orduko gazteak ez zituztela herriko ohiturak maite, eta horregatik, berak hainbeste maite zituen dantzak baztertu eta pixkana pixkana galtzen ari zirela ikustea. Estudianteak batez ere, ez zuten ezer jakin nahi izaten euskara eta herriko ohiturarekin, kanpotik etortzen zirenean.

Hauxe esaten zuten gurasoak: kanpoan ibili zaigun semea osasuntsu eta jakinduriz beteta etorri zaigu; euskara ahaztu zaio eta ez du gure hizkuntza ulertzen, eta hainbat gutxiago hitzegiten.

Iztuetak ordea ez du uste, guk ere ez, mutil azkarra eta jakintsua dela esan ditekenik, inola ere, mintzaira baten jabe izan eta galtzen duena.

Dantza zaharrak eta euskara gorde eta indartu behar dira, eta horregatik saiatzen da Juan Inazio dantzari buruz eta bere liburua, batez ere, euskaraz idazten.

36 Gipuzkoako dantza hauetaz jakin diteken guzia azaltzen du Iztuetak bere liburuan; dantzarien jantzietatik hasi (beso luzeko alkandora, ari zurizko galtzerdiak, oinetako zuri eta ariñak, beaunetarainoko gaitza beltzak eta bururako ertz gorriko zapi txuria), doinuen izenak arte, Dantza bakoitza zein garaiean dantzatzekoa den, zein diren danbolin jotzaileen lanak, dantzari bakoitzaren egin beharra eta pausoak eta abar erakusten digu liburu honek. Berezitasun guziak ere argi eta garbi ikusi ditezke bertan.

Liburuaren bukaeran, Gipuzkoan bizi bizirik dauden beste ohitura batzuetaz hitz egiten du: pilota joku, bertsolari, idi apostu, ari apostu, palankari... etab.

Bi urte beranduago, dantza hauen doinuak jasotzen ditun liburua azaltzen da.

AHOZ AHO, ERAKUTSITAKOAK

Ez zaizkigu, ordea, liburuen bidez bakarrik iritzi gaurko egunetara Iztuetaren lanak, ahoz aho, batzuek bestiei irakatsita ere jakin bai dugu Iztuetaren erakutsiaren berri.

Beste batzuen artean, Jose Antonio Olano, Iztuetaren ikasle izan zen; Lorenzo Pujana, Olanoarena, eta honek bere seme Kandidori erakutsi zizkion Iztuetatik zetorzkionak. Kandidok, bide hontan jarraituz, «Goizaldi» dantza taldea sortzen du, eta gizon guzti hauei esker gaurko eguneraino iritzi zaizkigu, gizadiz gizadi, Iztuetaren erakutsiak.

Mundu guztian zehar ibiliak dira Goizaldikoak, eta hiru sari nagusi irabazi dituzte Europako txapelketetan.

Goizaldik ez du bere maisu eta irakaslea ahaztutzen, eta Iztueta jaio zela 200 urte bete zirenean, omenaldi bat antolatu zuten Zaldibian. Bera jaio zen etxean, «Iztuetaenea»n, oroimenezko arri bat jarri zuten, eta bat batean Donostian bere izena daraman kalearen ondoan, oroitgarri edo monumento bat jaso zioten Iztuetari Donostiko Erriko etxe edo Ayuntamentuaren laguntzarekin.

Amaitu dezagun.

Gogoan hartu, gaztetxo, Iztueta ez zela dantzarengatik bizi izan, hasieran esan dugunez, beste lan asko egin beharra tokatu bai zitzaion.

Urte batzuen barru, ingeniario, arotz, igeltzero, sendagile edo beste zerbaite izanen zera. Ez zera ez dantzari ez eta musikari esker biziko.

Bainan Iztueta-rekin oroituaz, dantzari esker ez bizi arren. dantza, musika eta Euskal-herriari zor diogun maitasunarekin bizi zaite.

